

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 16 0 К 000409 20 Кж 11
Бања Лука, 13.01.2021. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ !

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Весне Антонић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптуженог Г.К., због кривичног дјела зеленаштво из члана 235. став 5. у вези са чланом 1. и у вези са чланом 37. Кривичног законика Републике Српске, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Приједору, оптуженог и његовог браниоца, адвоката М.К. из П., изјављеним против пресуде Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000409 18 К од 26.5.2020. године, у сједници вијећа одржаној дана 13.01.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбијају се, као неосноване, жалбе окружног јавног тужиоца у Приједору, оптуженог Г.К. и његовог браниоца, те потврђује пресуда Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000409 18 К од 26.5.2020. године.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Приједору број 16 0 К 000409 18 К од 26.5.2020. године, оглашен је кривим оптужени Г.К., због кривичног дјела зеленаштво из члана 235. став 5. у вези са чланом 1. и у вези са чланом 37. Кривичног законика Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС), зеленаштва из члана 245. став 1. КЗ РС, те осуђен на казну затвора у трајању од 5 (пет) година и новчану казну у износу од 20.000,00 (двадесетхиљада) КМ, коју је дужан платити у року од 3 (три) мјесеца од дана правоснажности пресуде, а у случају неплаћања, иста ће се замијенити казном затвора, тако што ће се за сваких започетих 50,00 КМ новчане казне, одредити један дан затвора. На основу члана 59. КЗ РС, оптуженом је, у изречену казну затвора, урачунато вријеме проведено у притвору од 21.3.2018. године, па надаље. На основу члана 83. и 84. КЗ РС, од оптуженог је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом у износу од 112.720,00 КМ, који износ је оптужени дужан уплатити у Буџет Републике Српске у року од 30 дана од правоснажности пресуде, под пријетњом принудног извршења. На основу члана 83. КЗ РС, од оптуженог је одузета имовинска корист прибављена кривичним дјелом, и то новчани износ од 2.000,00 КМ (по апоенима и серијског броја као у изреци пресуде), који је кориштен приликом спровођења посебних истражних радњи и исти се има вратити МУП РС, Управа за организовани и тешки криминалитет Бања Лука. На основу члана 82. КЗ РС, од оптуженог су одузети мобилни телефони (марке, ИМЕИ и серијског броја, као у изреци пресуде). На основу члана 99. став 1. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је обавезан да накнади

трошкове кривичног поступка у износу од 1.200,00 КМ и паушал у износу од 1.000,00 КМ, а о трошковима који се односе на награду и нужне издатке браниоца по службеној дужности, биће одлучено посебним рјешењем.

Против наведене пресуде, благовремено, жалбе су изјавили окружни јавни тужилац у Приједору, оптужени и његовог бранилац, адвокат М.К. из П.

Окружни јавни тужилац у Приједору је жалбу изјавио, како се наводи, у дијелу одлуке о кривичној санкцији, а због повреде Кривичног закона из члана 312. став 1. тачка д) ЗКП РС, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и оптуженог осуди на већу казну затвора и већу новчану казну.

Оптужени је жалбу изјавио, како наводи, из свих жалбених основа из члана 310. тачке а), б), в) и г) ЗКП РС, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и ослободи од оптужбе. У образложењу жалбе је садржана тврдња да су, у поступку доношења побијане пресуде, почињени бројни облици битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке а), б), ж), з), и) и к), те става 2. ЗКП РС. Опширном аргументацијом, кроз изнесен садржај исказа бројних свједока, оспорава се правилност оцјене доказа, првенствено оцјене вјеродостојности противријечних исказа свједока из истраге и са главног претреса, и тиме правилност чињеничне основе побијане пресуде. Правилност и законитост те пресуде, оспорава се и у дијелу одлуке о одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом, те одлуке о одузимању предмета и одлуке о казни.

Бранилац оптуженог је жалбу изјавио због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, одлуке о кривичној санкцији и одузимању имовинске користи, са приједлом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или преиначи и оптужени ослободити од оптужбе или изрекне мања казна затвора. Аргументима из жалбе, указује се на битну повреду одредаба кривичног поступка из одредбе члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС. У оквиру чињеничне основе побијане пресуде, оспорава се правилност оцјене изведених доказа, па слиједом тога и правилност утврђења одлучних чињеница, са тврдњом да спроведени докази не потврђују тврдње оптужбе да је оптужени починио кривично дјело за које је побијаном пресудом оглашен кривим, а што је све за последицу, по ставу жалбе, довело до повреде Кривичног закона. Оспорава се правилност побијане пресуде и у погледу одлуке о казни и наглашава да је казна затвора, изречена том пресудом, превисоко одмјерена, у ком правцу је постављен приједлог, а такође се оспорава и правилност побијане пресуде у погледу мјере одузимања имовинске користи.

У одговору на жалбу, у смислу одредбе члана 316. ЗКП РС, окружни јавни тужилац је предложио да се жалбе оптуженог и његовог браниоца одбију, као несоноване.

У сједници вијећа, која је одржана у смислу одредбе члана 318. став 1. и 2. ЗКП РС (Закон о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“, број 91/17), а разматрајући

спис, побијану пресуду и жалбе, одлучено је као у изреци ове пресуде, из сљедећих разлога:

Неосновани су и приговори из жалбе оптуженог, изнесени у прилог тврдњи да је првостепени суд, у поступку доношења побијане пресуде, починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка б) ЗКП РС. Наиме, из одредбе члана 37. ЗКП РС, којом су прописани разлози за изузеће судија у кривичном поступку (нити било које друге, релевантне одредбе цитираног закона), не произилази да судије, који су били у саставу вијећа које је разматрало и прихватило споразум о признању кривице и учествовали у доношењу одлуке у поступку који је раздвојен и вођен против саоптужених, морају бити изузети из поступка према осталим саоптуженим. Ради тога, а супротно аргументима из жалбе, чињеница да је судеће вијеће које је донијело побијану пресуду, учествовало у доношењу пресуду у раздвојеном поступку против саоптужених С.К. и Т.М. (по основу споразума о признању кривице), не представља разлог за изузеће судија претресног вијећа против оптуженог Г.К.. Та околност сама за себе, без других важних разлога, не доводи у разумну сумњу непристрасност судећег вијећа, због чега су неосновани жалбени приговори да је побијана пресуда донесена уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка б) ЗКП РС.

Надаље, првостепени суд је изреком побијане пресуде, у потпуности прихватио чињенични опис радњи из оптужнице Окружног јавног тужилаштва у Приједору број Т22 0 КТ 0010585 18 од 15.8.2018. године (измјењене на главном претресу дана 07.5.2020. године), тако да нема повреде идентитета оптужбе и пресуде који захтјева одредба члана 295. став 1. ЗКП РС, па тиме ни битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП РС, како се то тврди у жалби оптужног. У вези са наведеним, правилност утврђења радњи из изреке побијане пресуде којом је оптужени оглашен кривим, па тиме и вријеме извршења предметног дјела, која се, у оквиру овог основа оспорава жалбом, овај суд је испитао у дијелу приговора погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, обзиром да се истима оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде.

Надаље, нису основани аргументи из жалбе оптуженог, изнесени у прилог тврдњи да је одбрани ускраћено право да унакрсно испита свједока оптужбе Д.Т. и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Наиме, супротно тврдњама из жалбе, из записника са главног претреса од 07.5.2019. године, произилази да је, након директног испитивања, у условима непосредности и контрадикторности, одбрана унакрсно испитала свједока Д.Т.. Осим тога, са аспекта права на одбрану, у овом кривичном поступку, одбрани није ускраћено право да изводи доказе. Прихваћени су и сви доказни приједлози одбране, дакле и приједлог да се свједок Д.Т. саслуша, као свједок одбране, а чињеница да исти није приступио на главни претрес 25.3.2020. године (непознат на датој адреси, одселио), нити је у том правцу било нових доказних приједлога, не даје основа за тврдње жалбе да одбрани није омогућено да се наведени свједок директно испита, што манифестује повреду права на одбрану и тиме битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Надаље, супротно наводима из жалби оптуженог и његовог браниоца, овај суд налази да је изрека побијане пресуде разумљива, није противријечна сама себи, нити њеним разлозима, а образложење пресуде садржи разлоге у погледу свих одлучних чињеница, са аспекта постојања кривичног дјела и кривице оптуженог, ради чега су неосновани приговори жалби, засновани на тврдњи да је првостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС. Сасвим је друго питање то што жалбе оспоравају валидност датих разлога у образложењу побијане пресуде за утврђене одлучне чињенице, као и оне разлоге пресуде дате у оцјени вјеродостојности противријечних исказа свјдока, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС. Приговори таквог карактера, у суштини, спадају у домен жалбеног основа погрешно утврђеног чињеничног стања, јер се таквим приговором, кроз замјерку образложењу пресуде за чињеничне закључке, оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде.

Чињенична утврђења побијане пресуде, супротно приговорима изнесеним у жалбама оптуженог и његовог браниоца, по оцјени овог суда су потпуна и правилна, заснована су на бројним доказима изведеним на главном претресу пред првостепеним судом, који су изнесени у образложењу побијане пресуде, оцјењени на начин који прописује одредба члана 304. став 7. и члана 295. став 2. ЗКП РС. Таквим приступом у оцјени доказа изведен је и коначан, а по оцјени овог суда, правилан закључак да је оптужени починио кривично дјело за које је побијаном пресудом оглашен кривим.

Утврђења одлучних чињеница, правилно су заснована на исказима свједока Т.М., С.К., М.Ћ., С.С., Ђ.Т., Г.К., М.М. и Н.В., те свједока-оштећених Д.Т., Н.К., Д.Р., Д.Р.1, С.Т., А.Р., Б.М., Б.С., С.С., Е.М., Д.М., Н.С., Б.Ш., Р.Х., М.К., М.В., Д.С., Д.Ч., Р.Д., М.З., С.И., Б.К. и З.Ч., те свједока С.В. (прочитан у складу са одредбом члана 288. став 2. ЗКП РС. Њихови искази су правилно доведени у везу са доказима прибављеним спровођењем посебних истражних радњи из члана 234. став 1. и 2. тачке а), г), д) и љ) ЗКП РС, те материјалним доказима, којима су потврђени наводи оптужбе. Искази свједока оптужбе из истраге, у оном дијелу у којем су измијењени на главном претресу, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС, правилно су оцијењени, те са аспекта садржаја, доведени у везу са доказима прибављеним спровођењем посебних истражних радњи из члана 234. став 1. и 2. тачке а), г), д) и љ) ЗКП РС. Такав приступ у оцјени вјеродостојности противријечних исказа једног броја свједока оптужбе и ваљаност датих разлога (за сваки од исказа појединачно), не може се оспорити жалбеним приговорима, па слиједом тога ни правилност оцјене свједока одбране Ш.Т., М.К., Н.К., Д.М., Д.К., М.К., Р.Ђ., Т.М., С.К., Б.Б., Л.Б., Н.Ђ., Д.Р.1, З.К., С.Т., Д.М., Д.Р., Д.С., У.П., Г.К., М.З., М.В. и Б.К..

Искази оштећених, са аспеката одлучних чињеница, сагласни су у погледу начина и околности извршења дјела, чињенично описаног у изреци побијане пресуде, а потврђени наведеним материјалним доказима, тако да тврдње жалби оптуженог и његовог браниоца, којима се оспорава правилност чињеничних утврђења побијане пресуде, нису основани. Сви оштећени, па тиме и Е.М., у конкретним активностима са оптуженим (узимање новца на зајам), поступали су као физичка лица, тако да се, супротно аргументима из жалбе браниоца оптуженог, у односу на овог оштећеног, не ради о „пословању у привредним

друштвима“; јер оптужени није новац на зајам давао правном лицу, као субјекту привредног пословања (хотел „Staccato“, власништво оца оштећеног), већ Е.М., како је и сам оштећени потврдио. Чињенице које се наглашавају у жалби и тврдња да је свједок Р.Д. у истрази потврдио да му је било „неповољније“ средства прибавити од овлаштене кредитне банке него од оптуженог, да одређени (поименично наведени свједоци), немају непосредна или посредна сазнања о дјелу (нису у својству оштећених), не може довести до другачијег закључка за одлучне чињенице од оног који је дат у побијаној пресуди. У односу на оштећеног Д.М. (уговорени зајам у износу од 60.000,00 КМ, уз камату од 12.000,00 КМ), и у повезаности са исказом свједока Р.Х., супротно аргументима из жалбе, правилно је побијана пресуда дала разлоге у њиховој оцјени (страна 51. пасус 3.), тако да тврдње жалбе, да се, у овом сегменту, ради о грађанскоправном односу, без елемената предметног дјела, нису основани. Оцјеном исказа оштећених, побијана пресуда је правилно утврдила и дала ваљане разлоге у погледу неовлаштеност давања новца на зајам, уз камату од 10% до 25%, прилика и околности у којима су оптужени и оштећени уговарали и реализовали услове обостране активности (све до враћања главног дуга и камата), које жалба браниоца оптуженог правилно дефинише као „активности ван системских оквира“, ради чега су без основа приговори којима се, у овом сегменту, оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде.

Када се искази ових свједока, доведу у вези са садржајем тонских записа телефонских разговора преслушаних на главном претресу, а наведених и интерпретираних у побијаној пресуди, како оних између оптуженог и оштећених тако и оних између њега и осуђених С.К. и Т.М., и доказа прибављених спровођењем посебних истражних радњи из члана 234. став 2. тачке д) и ђ) ЗКП РС, да је код оптуженог, приликом лишавања слободе, пронађен обиљежен новац који му је оштећени Н.К., као информатор, дао на име доспјеле камате, а све потврђено снимком самог чина предаје новца од 21.3.2018. године, онда нема сумње у правилност чињеничних утврђења побијане пресуде у погледу начина и околности извршења кривичног дјела, за које је оптужени оглашен кривим побијаном пресудом.

Да се оптужени бавио вршењем дјела зеленаштва, правилно је утврђено и образложено у побијаној пресуди, кроз оцјену исказа свједока С.К., која је потврдила да оптужени, у критично вријеме, није био запослен, да није имао сталних прихода (издржавао њу и двоје дјеце, плаћао приватно стан, плаћао рачуне, средства за храну, хигијену, одјећу за себе и дјецу), а да је давао новац на зајам за камату потврдили су и оштећени (укупно 24), који су децидно у свом исказу навели природу њиховог односа, начин на који су оптуженом, или осуђеним С.К. и Т.М., враћали позајмљени новац и уговорену камату. Неовлаштено давање новца на зајам уз уговарање наведене камате, као се то правилно образлаже у побијаној пресуди (страна 58. и 59.), оптужени је вршио у већем обиму, у односу на већи број оштећених и временски континуитет, заједно са осуђеним С.К. и Т.М., тако да је, и са аспекта правилности утврђења битних елемената кривичног дјела зеленаштва из члана 235. став 5. КЗ РС, побијана пресуда правилна и законита.

Прихватајући налаз вјештака финансијке струке, С.Б., побијана пресуда је дала ваљане разлоге (страна 45. и 46.) за утврђену висину остварене имовинске

користи у износу од 124.720,00 КМ, који је, у односу на ранији налаз умањен за износ од 13.100,00 КМ у односу на оштећеног Д.М., јер је, према записнику са главног претреса, из исказа овог свједока утврђено да је оптуженом, на име камате исплатио износ од 27.400,00 КМ. Дати налаз је правилно оцјењен као објективан и стручан, а потврђен је и исказима свједока Т.М. и С.К., који су, по инструкцијама оптуженог, прибавили од оштећених новац на име камате и једног дијела главног дуга, те роковника оптуженог (по табеларном приказу вјештака) у којем је оптужени уносио имена лица и износ новца датог на зајам, износ и датум плаћања камате, те укупан износ главног дуга и уплаћене камате, а у рубрици „напомена“ уносио је да ли је дуг враћен или не (или дјелимично враћен), а што је све сагласно исказу свједока С.К., која је имала непосредни увид у наведени роковник и начин вођења евиденције оптуженог у бављењу овим радњама. Слиједом наведеног, без основа су жалбени приговори одбране којима се, у једном дијелу оспорава правилност утврђења висине имовинске користи прибављене кривичним дјелом, а у другом (жалба оптуженог), тврди да се не ради о камати за новац дат на зајам, већ о захвалности оштећених, кроз вид „чашћавања“ у њиховом пословном односу.

Слиједом наведеног, разлоге за све одлучне чињенице дате у побијаној пресуди, овај суд прихвата као ваљано образложене и њихова правилност се не може оспорити изнесеним приговорима из жалби оптуженог и његовог браниоца, ради чега овај суд налази да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено и да је правилно, са аспекта правне квалификације, примјењен Кривични закон, када су радње оптуженог из изреке побијане пресуде квалификоване као кривично дјело зеленаштво из члана 235. став 5. у вези са ставом 1. КЗ РС.

Овај суд је испитао побијану пресуду у погледу одлуке о казни, у вези са жалбама тужиоца, оптуженог и његовог браниоца, налазећи да жалбе нису основане.

На приговорима из жалбе тужиоца, заснованим на тврдњи о погрешном вредновању утврђених околности од значаја за одмјеравање казне затвора и новчане казне изречених побијаном пресудом, не може се успоставити повреда Кривичног закона. Наиме, повреда Кривичног закона, када је у питању одлука о кривичним санкцијама, у смислу одредбе члана 312. тачка д) ЗКП РС, постоји ако је у изрицању казне прекорачено овлашћење које суд има по закону. Како је, у конкретном случају, казна затвора у трајању од 5 (пет) година и новчана казна у износу од 20.000,00 КМ, за кривично дјело зеленаштво из члана 235. став 5. КЗ РС, изречена у границама прописане казне за то дјело (затвор од 2 до 12 година и новчана казна) и у складу са општим правилима о одмјеравању казне, прописаних одредбом члана 52. став 1. истог законског прописа, то се приговори жалбе тужиоца, којима доводи у питање правилност одговарајућег вредновања околности од значаја за висину казне затвора и новчане казне, не могу подвести под повреду Кривичног закона, у смислу цитираног законског прописа, која би се манифестовала у виду прекорачења законских овлашћења при доношењу одлуке о казни.

Надаље, у оквиру општих правила о одмјеравању казне, прописаних у одредби члана 52. став 1. КЗ РС, по оцјени овог суда, првостепени суд је дао правилан значај свим околностима које су од значаја за висину казне затвора и

новчане казне. Олакшавајуће околности су образложене у побијаној пресуди и односе се на личне и породичне прилике оптуженог (неосуђиван и отац једног малољетног дјетета). Тежина дјела, начин и околности извршења, исказана упорност и друге отежавајуће околности, које је утврдила на страни оптуженог побијана пресуда, а односи се на безобзирност и дрскост коју је показивао према оштећенима током поступка пред првостепеним судом, што манифестује став оптуженог према дјелу, правилно су образложене и цијењене у побијаној пресуди.

Цијенећи наведено, казна затвора и новчана казна изречене првостепеном пресудом, и по оцјени овог суда, представља потребну и довољну мјеру казне која одговара у циљу сврхе кажњавања, прописане одредбом члана 41. КЗ РС, у специјалном и генералном облику. Цијенећи принципе индивидуализације казне, овај суд налази да су без основа аргументи из жалбе тужиоца, којима се указује на висину казне затвора и новчане казне, на коју су (по основу споразума о признању кривице) осуђени С.К. и Т.М., као саизвршиоци.

Жалбе оптуженог и његовог браниоца нису основане и у дијелу којима се побија одлука о одузимању имовинске користи, јер је донесена на основу правилне примјене одредбе члана 83. и 84. КЗ РС. Наиме, побијана пресуда је, након што је неспорним, утврдила да је оптужени на име камате за позајмљени износ новца од оштећених, себи прибавио имовинску корист у укупном износу од 112.720,00 КМ, те новчани износ од 2.000,00 КМ (по апоенима и серијског броја као у изреци), који је кориштен приликом спровођења посебних истражних радњи, донијела правилну одлуку о одузимању имовинске користи од оптуженог у наведеном износу.

Правилном примјеном одредбе члана 82. КЗ РС, од оптуженог су одузети мобилни телефони (марке, ИМЕИ и серијског броја, као у изреци пресуде), као предмети који су употребљени за извршење кривичног дјела, ради чега је жалба оптуженог, и у овом дијелу побијане пресуде, неоснована, па тиме и приједлог за враћање тих предмета.

Правилном примјеном одредбе члана 99. став 1. ЗКП РС, оптужени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 1.200,00 КМ и паушал у износу од 1.000,00 КМ, дак ће о трошковима који се односе на награду и нужне издатке браниоца по службеној дужности, бити одлучено посебним рјешењем. За другачију одлуку одбрана, током поступка пред првостепеним судом, а нити оптужени сада у жалби, није пружила доказе у правцу да се ослободи ове обавезе плаћања трошкова кривичног поступка, у смислу примјене одредбе члана 94. ЗКП РС.

На основу наведеног и примјеном члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибих

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић